

Ιστορία - 28η Οκτωβρίου

Διάξευε Κόσμο

Εξώφ.: Θανάσης Κασιλλής

Ένα επετειακό αφιέρωμα
με αφορμή το βιβλίο του
Βαγγέλη Ηλιόπουλου

ΕΙΜΑΣΤΕ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ
www.patakis.gr

Θωμάς Q.Bit:

ταξιδιώτης στο κάτοπτρο του χρόνου

28Η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2020 - ΕΝΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ ΕΠΕΤΕΙΑΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ.

Αγαπητοί εκπαιδευτικοί,

Φέτος, που η επέτειος της 28ης Οκτωβρίου θα εορταστεί ξεχωριστά για κάθε σχολικό τμήμα, μας δίνεται η ευκαιρία να σας προτείνουμε μια σειρά απλών δραστηριοτήτων που βασίζονται σε λογοτεχνικά βιβλία και θα σας δώσουν τη δυνατότητα να οργανώσετε ένα διαθεματικό αφιέρωμα στο Έπος του 1940 και στον αγώνα των Ελλήνων. Στόχος μας είναι να φέρουμε τα παιδιά σε επαφή με τη μνήμη και την Ιστορία όπως την κατέγραψαν μέσα στο έργο τους σημαντικοί σύγχρονοι συγγραφείς. Θέλουμε έτσι να πετύχουμε την ουσιαστική επαφή τους με τα γεγονότα και τα πρόσωπα της εποχής, μιας και η λογοτεχνία καταφέρνει πάντα να χτίσει μια σχέση ενσυναίσθησης ανάμεσα στον αναγνώστη και στον λογοτεχνικό ήρωα.

Το υλικό που σας προτείνουμε βασίζεται στο βραβευμένο βιβλίο **Θωμάς Q.Bit: ταξιδιώτης στο κάτοπτρο του χρόνου** του Βαγγέλη Ηλιόπουλου ο οποίος για τη συγγραφή του βιβλίου μελέτησε και ερεύνησε τα γεγονότα της κατοχικής Ελλάδας και του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου.

Θα πρέπει φυσικά να τονίσουμε ότι το υλικό αυτό δεν μπορεί να αντικαταστήσει τη διαδικασία ανάγνωσης ενός λογοτεχνικού βιβλίου με όλα όσα αυτή προσφέρει στους μαθητές, αλλά μπορεί να αποτελέσει δημιουργική παρότρυνση προς τον σκοπό αυτό.

Θωμάς Q.Bit: *ταξιδιώτης στο κάτοπτρο του χρόνου*

Φιλαναγνωστικό υλικό για ένα διαφορετικό επετειακό αφιέρωμα
στη σχολική τάξη: Ε΄, ΣΤ΄ Δημοτικού & Α΄, Β΄ Γυμνασίου

Περιεχόμενα

- I. ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
- II. Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΜΟΙΡΑΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ
- III. ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
- IV. ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΣΧΕΤΙΚΟ ΜΕ ΤΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

I. Λίγα λόγια για την ιστορία του βιβλίου

Διαβάζουμε μαζί με τους μαθητές

Ένα ιστορικό μυθιστόρημα επιστημονικής φαντασίας για νέους κάθε ηλικίας, με θέμα την ηλεκτρονική πραγματικότητα και την αληθινή πραγματικότητα σε σχέση με τον χρόνο, τα μυστήρια του κύκλου της ζωής, τον θάνατο.

Ο Θωμάς, μαθητής λυκείου, προκαλεί ως χάκερ τη μεγαλύτερη εταιρεία ηλεκτρονικών παιχνιδιών! Συλλαμβάνεται, αλλά τους πείθει να τον εντάξουν στη Μυστική Πειραματική Ομάδα Καινοτομιών. Στόχος του να δοκιμάσει το νέο «παιχνίδι» με τον κωδικό «Εγώ παίζω μόνος». Το παιχνίδι αυτό τον μεταφέρει στο 1944, στο χωριό της φίλης του Χριστίνας, όπως ακριβώς το είχε περιγράψει σε μια έκθεσή της για την περίοδο της ναζιστικής κατοχής. Εκεί τον υποδέχεται η Έφη, ένα κορίτσι στην ηλικία του, που δεν είναι άλλη από την προγιαγιά της φίλης του. Χωρίς να ξέρει αν έχει μεταφερθεί στον χρόνο ή ζει σε ένα προηγμένο πλαίσιο εικονικής πραγματικότητας, μαζί με την Έφη και τη Ράνια, μια μικρή εβραιοπούλα που κρύβεται εκεί, θα ενταχθούν στις ομάδες παιδιών που πολεμούν στην Εθνική Αντίσταση. Θα καταλάβει τι είναι ζωή και τι θάνατος κι από εικονικός πολεμιστής θα γίνει πραγματικός. Η αυτοθυσία του θείου της Έφης για να τον σώσει τον συγκλονίζει. Το ταξίδι αυτό δεν είναι παρά μια μύησή του στα μεγάλα μυστήρια της ζωής. Επιστρέφοντας στο σήμερα, προσπαθεί να ανακαλύψει την αλήθεια. Συγκεντρώνει όσες πληροφορίες μπορεί και ταξιδεύει και πάλι στο Κλωνάρι. Εκεί συναντά την ενενηντάχρονη Έφη που του αποδεικνύει πόσο σχετικός μπορεί να είναι ο χρόνος. Μια σειρά ανατροπών και αποκαλύψεων θα τον οδηγήσει και πάλι σε ένα ταξίδι πίσω στον χρόνο. Στο Παρίσι του 19ου αιώνα.

Ο συγγραφέας αποκαλύπτει

Ε: Τι έχει να πει στο σημερινό παιδί ένα ταξίδι στο 1944;

Α: Πάρα πολλά! Πρόκειται για την πιο σκοτεινή άνοιξη του 20ού αιώνα. Ο παραλογισμός είχε νικήσει την ανθρωπιά. Ο φανατισμός είχε τυφλώσει τη λογική. Σε μια μεγάλη περίοδο ειρήνης για τα περισσότερα κράτη της Ευρώπης, είναι εύκολη η λήθη. Οι λαοί όμως όταν ξεχνούν, συχνά κάνουν τα ίδια λάθη. Κι αυτό το λάθος δεν πρέπει να ξαναγίνει. Όταν οι περισσότεροι που έζησαν τη φρίκη του πολέμου δε ζουν πια, ένα ταξίδι στην εποχή τους, μια βουτιά στη μνήμη, βοηθά τον σημερινό νέο να βρει νόημα στη ζωή του.

II. Ο συγγραφέας μοιράζεται με τα παιδιά

Ο συγγραφέας Βαγγέλης Ηλιόπουλος στέλνει έναν χαιρετισμό στους μαθητές και μοιράζεται μαζί τους λίγες στιγμές από την έρευνα που έκανε για να οδηγηθεί στη συγγραφή του βιβλίου. Βρείτε το βίντεο **ΕΔΩ**.

Ο συγγραφέας διαβάζει ένα απόσπασμα από το βιβλίο. Ακούστε το ηχητικό αρχείο **ΕΔΩ**.

III. Διαβάζουμε αποσπάσματα από το βιβλίο

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ 1

Τότε είδαμε την Έφη, η οποία είχε φτάσει πρώτη, σκυμμένη πάνω από έναν άνθρωπο δι-
αμελισμένο. Έναν άνθρωπο μισό. Έναν άνθρωπο που έλειπε η μια πλευρά του, λες και τον είχαν
κατασπαράξει άγρια θηρία.

«Είναι νεκρός» μας είπε σαν να μην το βλέπαμε. Μάλλον για να το πιστέψει η ίδια.

«Ας καλέσουμε από ένα κινητό το 166 να τον πάει στην εντατική!» είπα με δυσκολία από
την ταραχή, αλλά δε μου απάντησε κανείς. Αυτή ήταν πια η αντίδρασή τους στις «ανοησίες» μου.
Πώς όμως να συνηθίσω σε μια άλλη εποχή μέσα σε δυο τρεις ημέρες; Ευτυχώς, απλώς με αγριο-
κοίταζαν. Αχ και να μπορούσα να τους έλεγα ότι ερχόμουν από μια άλλη εποχή. Εγώ νεκρούς δεν
είχα δει παρά μόνο σε ταινίες και σε ηλεκτρονικά παιχνίδια. Πολλούς τους είχα σκοτώσει κι εγώ ο
ίδιος, αλλά εικονικά. Πρώτη φορά έβλεπα από κοντά νεκρό άνθρωπο στ' αλήθεια. Αλήθεια; Όση
«αλήθεια» έχει το «Εγώ παίζω μόνος».

Πάντως, δεν ήθελα να πλησιάσω. «Γενναίος πολεμιστής» της οθόνης, έμεινα μακριά. Απο-
σβολωμένος. Το ωχρό του χρώμα, η ακινησία, η παγωμένη έκφραση με τα γουρλωμένα μάτια,
τα διαλυμένα μέλη με είχαν πετρώσει. Μια σταγόνα ιδρώτα που κυλούσε από το μέτωπό του με
επανάφερε.

Μια σταγόνα δική του. Την είχαν γεννήσει λίγο πριν οι αδένες του. Μια σταγόνα που αρνι-
όταν να παραδεχτεί τον θάνατό του. Κυλούσε χωρίς να ξέρει...

Η Ράνια με άφησε και προχώρησε. Πλησίασα κι εγώ.

«Δεν μπορεί να ούρλιαξε αυτός ο άνθρωπος. Αυτός σκοτώθηκε αμέσως» είπε και του
έκλεισε τα μάτια.

«Πού είναι ο άλλος φρουρός;» ρώτησα και τότε, όπως στεκόμουν στην άκρη της όχθης
του ποταμού, ένιωσα ένα χέρι να με πιάνει από τον αστράγαλο. Τρόμαξα και ούρλιαξα εγώ αυτή
τη φορά, ενώ πετάχτηκα στον αέρα, τινάζοντας ό,τι μου είχε πιάσει το πόδι. Όλοι γύρισαν. Τότε
είδαμε τον δεύτερο φρουρό, τραυματισμένο στα πόδια, να σέρνεται για να ανέβει από το ποτάμι,
που τον είχε πετάξει το ωστικό κύμα της έκρηξης.

Μου άπλωσε το χέρι του να το πιάσω.

Τι να έκανα; Παγίδα; Κι αν όχι; Εχθρός! Μα άοπλος και τραυματισμένος. Αλλά εχθρός.

Στο παιχνίδι θα τον σκότωνα για να κερδίσω βαθμούς και να ανέβω πίστα. Εδώ όμως δεν ήταν παιχνίδι. Όχι. Δεν ήταν. Αυτό ο McFerry έπρεπε να το καταλάβει. Εκτός κι αν το είχε καταλάβει και με έστειλε για να το καταλάβω κι εγώ. Τι να έκανα;

«Δώσε του το χέρι σου να τον βοηθήσεις να ανέβει πάνω» με διέταξε η Ράνια κι εγώ υπάκουσα. Έχανε πολύ αίμα από τις πληγές. Και τα δυο του πόδια ήταν σακατεμένα. Τον τράβηξα και τον ξάπλωσα στον δρόμο που δεν οδηγούσε πια πουθενά, αφού γεφύρι δεν υπήρχε.

«Φύγετε! Αφήστε τους και φύγετε» φώναζε ο Θανάσης όπως ερχόταν τρέχοντας.
«Θα έρθουν οι δικοί τους».

«Μα είναι ζωντανός» απάντησα.

Είχαν φτάσει όλοι. Μαζί κι ένας θεός της Σοφίας, γαμπρός του παππού της, ο Γιάννης, ο οποίος είχε εκεί δίπλα το μαντρί του.

«Τι γίνεται, θείε, σε αυτή την περίπτωση;» ρώτησε η Σοφία.

«Τι θα πει “τι γίνεται”;»

«Ε! Τι λένε οι οδηγίες για πολεμιστές ότι πρέπει να κάνεις;» συμπλήρωσα εγώ.

«Δεν υπάρχουν οδηγίες για το πώς να χάσεις την ανθρωπιά σου. Ας λένε... δε σκοτώνω τραυματία εγώ, όπως δε σκότωσα και αιχμάλωτο στην Αλβανία» απάντησε ο θεός Γιάννης, κι ας κρατούσε το όπλο του.

«Θα τον εγκαταλείψεις όμως; Οι δικοί του, για να έρθουν από το αρχηγείο τους, θέλουν αρκετά λεπτά ακόμη.

Τι θα απογίνει;»

«Βοηθήστε όλοι να τον φέρουμε εδώ πιο πάνω».

Σύραμε τον τραυματία εκεί που ήταν μαλακό το χώμα. Ακούγαμε τα γερμανικά αυτοκίνητα να ανεβαίνουν το βουνό. Έρχονταν...

Η Έφη έφερε νερό στις χούφτες κι έπλυνε τις πληγές. Τις έδεσε με ύφασμα που έκοβε σκίζοντας το πουκάμισό της.

Ο τραυματίας της έκανε ένα νεύμα. «Σε ευχαριστώ».

Τα είπε όλα με ένα κούνημα του κεφαλιού και ένα κλείσιμο των βλεφάρων. Όλα. Όσα αντιπολεμικά άρθρα κι αν γραφτούν, όσοι αντιπολεμικοί λόγοι κι αν εκφωνηθούν μετά από ετούτο τον πόλεμο, αυτό το νεύμα έχει πει περισσότερα.

Η Ράνια είδε, όπως ήταν ανοιχτό το χιτώνιό του, ότι στην τσέπη του πουκαμίσου είχε μια φωτογραφία.

Έσκυψε και την τράβηξε. Ένα κοριτσάκι.

«Marlen» είπε αυτός.

Καταλάβαμε ότι ήταν η κόρη του. Είχε ξεχάσει τους αφόρητους πόνους, είχε ξεχάσει πως ήταν ανήμπορος, είχε ξεχάσει ότι ήταν στα χέρια αυτών που είχε κυριεύσει, είχε ξεχάσει πως ήταν σε ξένο τόπο μακριά από το σπίτι του. Το μόνο που τον ένοιαζε ήταν πως έβλεπε την κόρη του. Μια γλύκα είχε φωτίσει το πρόσωπό του.

«Marlen» είπε ξανά και με το χέρι έκανε νόημα δείχνοντας πως η μικρή του ήταν σαν τη Ράνια. Μετά πάλι με νόημα τη ρώτησε πώς τη λένε. Η Ράνια, όπως είχε σκύψει, γονάτισε και του ψιθύρισε στο αυτί:

«Ραχήλ. Κι είμαι εβραία».

Αν και ψίθυρος, τον ακούσαμε. Κι ήρθε στα αυτιά όλων σαν κρότος. Όλοι οι άλλοι προσπαθούσαν να κρύψουν την έκπληξή τους, αλλά ήταν αδύνατο. Η Βαρβάρα είχε δικαιωθεί που έλεγε ότι έκρυβε ένα μυστικό. Αλλά κανείς τους δε φανταζόταν ένα τέτοιο μυστικό. Μόνο η Έφη κι εγώ που ξέραμε δεν ξαφνιαστήκαμε. Αυτός κούνησε, όσο μπορούσε, το χέρι του και την αγκάλιασε. Κι εκείνη κούρνιασε στην αγκαλιά του σαν να ήταν η κόρη του. Είχαμε μείνει ακίνητοι να τους κοιτάμε. Έπιασε τότε με το χέρι του, αυτό που κρατούσε τη φωτογραφία, το χέρι της και το έφερε κοντά στα χείλη του. Φίλησε το χέρι της, φίλησε τη φωτογραφία κι έσβησε.

Η Ράνια είχε μείνει εκεί στην αγκαλιά του.

«Ράνια μου, “έφυγε” ο άνθρωπος. Σήκω, κορίτσι μου» είπε γλυκά η Χριστίνα.

«Σήκω λοιπόν» φώναξε η Σοφία. «Μας βάζεις σε κίνδυνο».

Η Ράνια σηκώθηκε αργά. Κράτησε τη φωτογραφία στο μέρος της καρδιάς της και είπε δυνατά, πολύ δυνατά, να την ακούσει όλη η πλάση:

«Marlen, εγώ η Ραχήλ θα σου φέρω τη φωτογραφία για να σου πω πόσο σε αγαπούσε ο πατέρας σου. Μπορεί κι εσύ να ξέρεις κάτι να μου πεις για τον δικό μου πατέρα».

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ 2

Από απόκομμα εφημερίδας:

Σαράντα χρόνια μετά πραγματοποιεί την υπόσχεσή της.

17 Φεβρουαρίου 1984

Μια συνάντηση που μόνο συγκίνηση μπορεί να προκαλέσει έγινε σήμερα στο χωριό Oberschleissheim έξω από το Μόναχο. Η Ελληνίδα εβραία Ραχήλ παρέδωσε στη Γερμανίδα Marlen μια παιδική φωτογραφία της. Μια φωτογραφία την οποία είχε ο πατέρας της πάντα στην τσέπη του. Ο πατέρας της είχε πολεμήσει στην Ελλάδα όπου και σκοτώθηκε. Λίγο πριν πεθάνει, έδωσε τη φωτογραφία στη μικρή τότε Ραχήλ που κρυβόταν στα ελληνικά βουνά, έχοντας αλλάξει όνομα και ταυτότητα. Εκείνη του υποσχέθηκε ότι στους καιρούς της ειρήνης που θα έρχονταν, θα έβρισκε την κόρη του, όχι μόνο να της δώσει τη φωτογραφία, αλλά και να της πει πόσο την αγαπούσε ο πατέρας της. Βέβαια, όπως αποδείχτηκε, δεν ήταν εύκολο.

Η Ραχήλ μετά τον πόλεμο πήγε στην Αμερική να βρει τη μητέρα της που, εν τω μεταξύ, είχε διαφύγει εκεί. Ο πατέρας της είχε σκοτωθεί στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Στα τριάντα της γύρισε στην Ελλάδα, βρήκε τη φωτογραφία του μικρού κοριτσιού από τη Γερμανία στα πράγματά της, που είχε αφήσει στη φίλη της στο χωριό όπου την έκρυβαν, και θυμήθηκε την υπόσχεσή της. Αλλά και η Marlen είχε τη δική της περιπέτεια. Χάνοντας και τη μητέρα της σε βομβαρδισμό, αφού η περιοχή είχε αεροπορική βάση και ήταν στόχος, έμεινε μόνη της και μεγάλωσε σε ορφανοτροφείο για παιδιά θύματα του πολέμου. Αργότερα πήγε στην Αγγλία να σπουδάσει και μεγάλη πια γύρισε στη Γερμανία.

Οι δυο γυναίκες –ορφανά παιδιά του ίδιου πολέμου από διαφορετικές μεριές– έκλαιγαν αγκαλιασμένες, δηλώνοντας πως εύχονται οι λαοί ποτέ να μην ξεχάσουν και άλλα παιδιά να μην υποφέρουν ξανά από τα δεινά του πολέμου.

Μια ευχή που δυστυχώς ξέρουν πως τόσα χρόνια μετά παραμένει αππραγματοποίητη.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ 3

Τα όνειρα έχουν τη δύναμη να καθρεφτίζουν ακόμη και όσα η ψυχή έχει καλά κρυμμένα στα σκοτάδια της. Γιατί τα όνειρα δε χρειάζονται φως, είναι φτιαγμένα από σκοτάδι. Σαν τον κόσμο όσων βγήκαν από τον χρόνο. Κι εσύ, Θωμά, ήθελες, σαν άλλος Οδυσσέας, να ταξιδέψεις σε αυτό τον κόσμο, να δεις αυτούς που πλέον η ροή της Ιστορίας αφήνει ανεπηρέαστους και να τους ρωτήσεις όσες ερωτήσεις δεν είχαν απαντήσεις στον δικό σου κόσμο. Από την Α΄ γυμνασίου σε είχε εντυπωσιάσει η Νέκυια και το ταξίδι αυτό του Οδυσσέα. Να που θα το έκανες κι εσύ.

Μ' ΕΝΑ ΚΑΡΑΒΙ ΤΑΞΙΔΕΥΑ ολόκληρη τη μέρα σε θείο κύμα πάνω, με τιμονιέρη τον άνεμο. Κι όταν πια ο ήλιος βασίλεψε κι όλοι οι δρόμοι σκοτεινίασαν, βρέθηκα στου Ωκεανού την άκρη κι από του βράχου τη σπηλιά κατέβηκα στη χώρα που βρίσκεται εκεί όπου οι αχτίδες του ήλιου δε φτάνουν ποτέ. Πάντα νύχτα, φοβερή.

Κάθισα εκεί στην αμμουδιά και τα μάτια μου πλημμύρισαν δάκρυα. Κι όπως έπεφταν τα δάκρυα, λάκκο σχημάτιζαν και το αίμα γινόταν κατάμαυρο. Κι ήρθαν τότε ψυχές πεθαμένων τριγύρω μου. Κι εγώ τα κλάματα να σταματήσω δεν μπορούσα.

Κι όσο έκλαιγα, τόσο έρχονταν ψυχές.

Ήρθε κι ο Θανάσης και μόλις τον γνώρισα, πόνεσε κι άλλο η ψυχή μου. «Με αφάνισαν στη σύγκρουση της Μαυρόλιμνης» μου είπε και χάθηκε πάλι στο σκοτάδι.

Κι από μέσα μου παρακαλούσα έναν νεκρό να συναντήσω, γιατί γι' αυτόν είχα πάει εκεί.

Πράγματι, σε λίγο ανάμεσα σε άλλες ψυχές έφτασε κι η ψυχή του Αντώνη. «Το φως του ήλιου γιατί παράτησες κι ήρθες εδώ να δεις τον τόπο αυτό τον άχαρο και τους νεκρούς;» με ρώτησε, μα εγώ τη φωνή μου έχασα και να του απαντήσω δεν μπόρεσα.

Αποτραβήχτηκα βουβός κι εκείνος με ακολούθησε και συνέχισε να μου μιλά: «Εσύ μην ξεχάσεις, μην αφήσεις τους άλλους να ξεχάσουν. Ποτέ». Να ήξερε ότι με συμβούλευε ακριβώς το αντίθετο απ' ό,τι με προέτρεπαν να κάνω οι ζωντανοί; Να 'ναι η λησμονιά ο χειρότερος των νεκρών ο εχθρός;

Μετά πήγε και στάθηκε πιο κει, σε έναν βράχο επάνω, σαν μαύρη νύχτα πάνω από την πόλη, ενώ γύρω του έρχονταν κι έφευγαν ψυχές. Κι εκείνος με κοίταζε και μου έλεγε ποιοι ήταν.

«Αυτοί είναι από τη σφαγή των Γερμανών στα Κερδύλια στη Μακεδονία, οι άλλοι εκεί από το Κομμένο, βλέπεις την Αλεξάνδρα ντυμένη νύφη την έκαψαν, κι εκείνοι εκεί δίπλα από τα Καλάβρυτα, κοντοχωριανοί μας. Να, έρχονται κι οι ψυχές από τη σφαγή στο Δίστομο, κι όλοι οι άλλοι δίπλα από το ολοκαύτωμα του όρους Κέντρος.

Να και οι νεκροί της Βιάννου και της Ιεράπετρας. Αυτοί είναι οι εκτελεσθέντες στη Δράκεια του Πηλίου».

Κι όλο έρχονταν ψυχές, κι άλλες, κι άλλες και τελειωμό δεν είχαν. Κι ο Αντώνης έλεγε κι έλεγε: «Αυτοί είναι από την Κλεισούρα κι από τους Πύργους Κοζάνης. Να κι αυτοί από τις εκτελέσεις στην Καισαριανή και στο Χαϊδάρι και στα Διαβατά. Ήρθαν κι από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Αυτοί είναι από το Νταχάου. Στην τσέπη, δεξ, κόκκινο τρίγωνο έχουν οι πολιτικοί κρατούμενοι, κίτρινο αστέρι οι εβραίοι, μαύρο οι κλέφτες, ροζ οι ομοφυλόφιλοι, μοβ οι αλλοδαποί». Και παρακαλούσα κάποτε να σταματήσει το ατέλειωτο ρυάκι ψυχών. Μα όσοι κι αν έρχονταν, υπήρχε χώρος στην αιμάτινη λίμνη που είχε σχηματιστεί στον λάκκο των δακρύων μου, γιατί οι ψυχές είναι αέρας. Κι όλο έρχονταν κι άλλες.

Και μέσα στο αμέτρητο πλήθος νεκρών ένα νεαρό παλικάρι ξεχώρισε ο Αντώνης και μου είπε: «Ο Σταύρος ο Ανδρεαδάκης από τον Σοκαρά της Κρήτης. Είναι αυτός που προτίμησε στα δεκαοχτώ του να πεθάνει σαν ήρωας, παρά να ζήσει σκλάβος και προδότης».

Τα μάτια μου, πλημμυρισμένα στο κλάμα, δυσκολεύτηκαν να γνωρίσουν δυο ψυχές οικείες που με είχαν πλησιάσει. Ο Γιάννης και η Παναγιώτα νέοι. Απόρησαν πώς στον κόσμο των ίσκιων κατέβηκα. Τους έδειξα με ένα νεύμα τον Αντώνη. Και θα τους μιλούσα, αν την ψυχή μου δεν κυριεύει η απέραντη θλίψη για τους αδικοχαμένους. Πίσω τους τότε μια σκιά πρόβαλε και γνώρισα τη γυναίκα που τόσο είχε αγωνιστεί. Η Χριστίνα ήταν χλωμή, πεντάμορφη. Έτρεξα να την αγκαλιάσω. Ξέφυγε μέσα από τα χέρια μου σαν σκιά. Η γλυκιά της μορφή όμως με βοήθησε να βρω τη δύναμη και το κουράγιο να ρωτήσω: «Η Έφη;». Εκείνη μου έγνεψε αρνητικά.

Άρχισα τότε να τρέχω για να φύγω προς το φως. Μα ξάφνου κοντοστάθηκα. Γύρισα και είδα ότι όλοι είχαν εξαφανιστεί. Μόνο εκείνος, ο Αντώνης, έστεκε ακόμη εκεί. Μου έκανε νόημα να συνεχίσω να απομακρύνομαι.

«Για σένα ήρθα, Αντώνη. Για να σου πω ό,τι δε σου είπα εκείνη τη στιγμή. Τα έχασα. Έφυγα. Όμως σ' το χρωστάω. Εγώ σ' εσένα. Κι όλη η γενιά μου στη δική σου τη γενιά. Μας χαρίσατε την ευκαιρία να μεγαλώνουμε με ελευθερία κι ειρήνη. Γι' αυτό. Μας χαρίσατε τη ζωή.

Μου χάρισες τη ζωή. Γι' αυτό ήρθα να σου πω, Αντώνη, σε ευχαριστώ. ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ».

IV. Συνοδευτικό υλικό σχετικό με τα αποσπάσματα

> Συζητάμε: Πώς ένας συνάνθρωπος γίνεται «εχθρός» και τελικά όσα ενώνουν τους ανθρώπους είναι περισσότερα απ' όσα τους χωρίζουν;
Πόσο μπορούν να επηρεάσουν οι πανανθρώπινες αξίες, τα κοινά συναισθήματα, τα παρόμοια βιώματα;